

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савтира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

УДК 159.955.4 – 051

**ДИНАМІКА ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСІЇ У МАЙБУТНІХ
ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ****Лехкобит Вікторія, здобувач вищої освіти, РДГУ***Керівник: Артемова О.І., кандидат педагогічних наук, доцент*

Система вищої професійної освіти покликана в процесі набуття студентами знань, умінь і навичок, допомогти їм «знайти себе», вибрати і побудувати власний світ знань, оволодіти творчими способами вирішення наукових і життєвих проблем, відкрити рефлексивний світ власного «Я» і навчитися керувати ним.

Поряд із світоглядною та професійною підготовкою майбутніх психологів особливого значення набуває розвиток рефлексії як особистісного утворення. Проблема професійного становлення особистості майбутнього практичного психолога підкреслює провідну роль самопізнання у цьому процесі, наголошуючи, що саме активна рефлексія дає змогу зробити професійне становлення активним, творчим й особистісно значущим процесом.

Якість і успішність професійної діяльності психолога, насамперед, залежить від того, чи зможе студент- психолог, перебуваючи в освітньому просторі, побудувати власну модель професійної діяльності, яка включатиме не тільки впевнене володіння технологією професійної діяльності, але й ціннісно-рольове бачення майбутньої професії та себе в ній [1, с. 55]. У зв'язку із цим, особливості професійної діяльності психолога припускають об'єднання й тісний взаємозв'язок професійних та особистісних якостей фахівця, які обумовлюють спрямованість, ідеали, переконання, ціннісні орієнтації, мотиваційні тенденції та сенси, інтерпретацію власних переконань етичного характеру. Професійно освоїти таку діяльність можливо тільки на індивідуально-особистісному рівні, шляхом накопичення досвіду ціннісного переживання подій та їх усвідомлення.

Питання про особистісні та професійні властивості практичного психолога досліджувались вченими: Г. Абрамовою, О. Г. Асмоловим, О. Бондаренко, Є. Клімовим, Н. Пов'якель, О. Санніковою, Т. Шевченко. Особливості акмеологічного підходу до становлення особистості професіонала розглядали Н. Кузьміна, Л. Мітіна, О. Реан. Зокрема концептуальні засади дослідження професійної підготовки психолога досліджували О. Бондаренко, Л. Долинська, В. Панок, Н. Чепелева, Т. Яценко. В. Семиченко, І. Семенов, С. Степанов розглядали рефлексію як регулятора життєвого становлення особистості.

Саме динаміка формування рефлексії в більш повному обсязі реалізує особистісні тенденції, які сприяють успішному засвоєнню необхідних знань і формуванню професійно важливих якостей фахівця, лише завдяки рефлексії ми розуміємо невідповідність властивостей нашої особистості соціально-моральним вимогам, які до нас висуваються; ми усвідомлюємо також невідповідність наших фізичних і психічних можливостей нашим прагненням [2, с. 387]. Необхідно наголосити на особливій ролі в діяльності практичного психолога такої властивості, як критичність мислення, що лежить в основі самоконтролю, самооцінки, рефлексії. Рефлексія – це усвідомлення суб'єктом того, як він сприймається і оцінюється іншими людьми, партнерами у спілкуванні. Причому це не просто знання, розуміння самого себе, але й осмислення того, як інші сприймають і розуміють тебе, твої власні особливості, емоційні реакції та пізнавальні особливості. Для психолога ця здатність надзвичайно важлива.

Цілями рефлексивної підготовки студентів-майбутніх практичних психологів є: формування базових знань про рефлексію; розвиток основних рефлексивних умінь; стимулювання процесу особистісного та професійного самовизначення майбутнього спеціаліста. Загальні цілі рефлексивної підготовки розгортаються у системі конкретних завдань: сформулювати базові знання стосовно професійної рефлексії; навчити проводити аналіз особистої думки про себе та свою діяльність, співвідносити її з думкою клієнтів, колег та інших людей, а також мотивацію їх вчинків; навчити студентів неупереджено оцінювати свої можливості та здатності.

Зауважимо, спостерігається чітка динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів протягом чотирьох років навчання. Рефлексія - форма і шлях, причина і засіб теоретичного ступеня самопізнавальної діяльності, завдяки чому четвертокурсники здатні краще розуміти сутність своїх життєвих відношень, узагальнювати значення „Я”, переосмислювати відносини людиною із предметно-соціальним світом (спілкування з іншими людьми, засвоєння норм і засобів різних діяльностей, що спричинює можливість побудови нових образів себе, вироблення адекватних знань про світ, інтеграцію „Я” в неповторну цілісність).

Рефлексія - опосередкований пізнавальний процес розуміння себе через розуміння інших, через відображення себе в інших людях і в продуктах своєї життєдіяльності. Унаслідок цього здійснюється безперервний шлях до більш заглибленого самопізнання. Рефлексія - спосіб і форма діяльності самосвідомості на рівні понятійного мислення як за генезою, так і функціонально. „Я” як центр психічної й інтелектуальної активності індивіда дає можливість об'єктивувати в межах психіки власні процеси. Так розвивається механізм рефлексії та складаються канали її

змістовного наповнення. Рефлексію робить можливим сам спосіб нашого духовного буття, вільного від твердої субстративної структури, що дозволяє стійкому ядру особистості здійснювати зміни суб'єктно-об'єктної спрямованості процесів, що протікають усередині свідомості.

Здатність до самопізнання і рефлексії - виняткове надбання людини, яка усвідомлює себе як суб'єкта свідомості, спілкування й діяльності, стаючи в безпосереднє відношення до самої себе.

Отже, чим вище рівень саморозуміння особистості, тим усвідомленіша в неї потреба в самоактуалізації та самовизначенні, а значить і в рефлексії. Усвідомлення своєї мети, життєвих прагнень, сутності та смислу особистості, свого буття - важливий елемент саморозуміння. Завдяки саморозумінню людина реально будує або перебудовує свій образ, аналізує свій ціннісний світ, реалізує діяльність самопізнання, самовизначення. І у всіх життєвих виборах та питаннях на допомогу приходять рефлексія, адже і справді, як важливо вміти оцінювати та правильно розуміти поштовхи свого серця, здійснювати самоаналіз та самокритику своїх дій.

Список використаних джерел

1. Овсянецька Л. П. До проблеми психологічної сутності домагань особистості / Л. П. Овсянецька // Філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ : Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника, 1999. – Вип. 3. – № 1. – С. 55–62.
2. Психологія: підручник / [Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. ; за ред. Ю. Л. Трофімова]. – [5-те вид., стереотип.]. – К. : Либідь, 2005. – 560 с.

УДК 159.9:161

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ПІДЛІТКІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ Лехкобит Марія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Камінська О.В., доктор психологічних наук, професор

Актуальність теми зумовлена змінами, що за останні десятиріччя відбулись у сфері комп'ютерних інформаційних технологій і систем телекомунікацій. Різке збільшення кількості користувачів перетворило інтернет із системи зберігання й передачі надвеликих обсягів інформації у новий вимір соціальної реальності й сферу соціально-психологічної активності величезної кількості людей. У користувачів комп'ютерних мереж виникає цілий ряд психологічних феноменів – інтересів, мотивів, цілей, потреб, установок, а також форм соціально-психологічної активності,

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету